

Rules Governing Football Agency in the Light of Iran's Legal System

Amirsaed Vakil¹, Ali Fazeli^{2}*

1. Assistant Professor, Department of Public Law, Faculty of Law and Political Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

Email: vakil.a@ut.ac.ir

2. M.A in International Trade Law, Farabi School, Tehran University, Qom, Iran.

*Corresponding Author: Email: alifazeli777@gmail.com

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research And Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.48300/jlr.2023.408796.2412

Received:
15 August 2023

Accepted:
4 November 2023

Published:
4 January 2025

A B S T R A C T

Maybe after the players and coaches who work in the pitch, their agents can be considered as one of the most important factors affecting football. After more than 50 years of their entrance to football and earning huge and sometimes unbelievable incomes, world governing entity of Football (FIFA) tried to control their activities by establishing the FIFA Agent Regulations in 2022. This organization has tried several times to systematize the activities of the agents, but the aforementioned regulations have taken a strong step towards controlling them by limiting the service fees and clearly establishing their rights and duties. Due to the lack of specific laws governing the activities of sports agents in most countries including Iran and the application of the general rules of representation to the activities of this group, in this article, the regulations of football agents approved in 2022

Copyright & Creative Commons:

© The Author(s). 2021 Open Access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

are compared with the general rules of representation in Iranian law and new cases have been introduced and reviewed.

Keywords: Agency, FIFA Football Agent Regulations 2022, Representation, Brokerage, Football Agent.

Funding:

The author(s) received no financial support (funding, grants, and sponsorship) for the research, authorship, and/or publication of this article.

Author contributions:

Amirsaed Vakil: Conceptualization, Methodology, Data Curation, Supervision, Project Administration.

Ali Fazeli: Conceptualization, Methodology, Investigation, Resources, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Vakil, Amirsaed & Ali Fazeli. "Rules Governing Football Agency in the Light of Iran's Legal System". *Journal of Legal Research*, 23, no. 60 (January 4, 2025), 7-36.

Extended Abstract

Those interested in sports, especially football, have most likely heard the term "sports agent" or the same agent. This class of football activists are often talked about in the sports media with the huge salaries they receive, but the news of clubs' negotiations with this class for big transfers is always the subject of sports news. By following the news, the readers will become familiar with this profession to some extent, but so far this profession has not been examined from a legal perspective and the legal rules governing it in Iran have not been identified. In this regard, in this research, an attempt has been made to provide a general overview of the job of a sports agent, as well as the main points of the "FIFA Football Agent Regulations" approved by the International Association Football Federation (FIFA) in 2022, which have made extensive changes in this field. The question of this research is to examine the general principles governing football agency according to the 2022 regulations, comparing them with the principles of representation in Iranian law and recognizing the innovations of the 2022 law, and the research method is fundamental.

To answer this question, first the representation is defined in Iranian law, and the examples of contractual representation, which include advocacy, brokerage, commission, and commercial representative, are also briefly introduced and reviewed. After familiarizing with the above examples, the background of sports agency in the field of football is briefly stated and the definition of sports agent is also provided, according to which an agent is a person who is authorized by the athlete to act on his behalf; The traditional task of a sports agent is to conduct contract negotiations and represent the athlete in other legal matters in front of the club, but in the last few decades, other tasks such as providing advice and planning financial affairs, marketing the player's name, managing image rights, negotiating non-sports business contracts and ... has also been added to the duties and services of agents. Considering the various duties that may be assigned to a sports agent, the nature of this job and its adaptation to the types of contractual agency in Iranian law will also be different, and it is not possible to adapt this job to just one type of contractual agency.

The main part of the article is also devoted to the review of the 2022 "FIFA Football Agent Regulations". After increasing the influence of sports agents in football, in 2022, after a break of several years, the International Association Football Federation (FIFA) once again established rules and regulations to regulate and control the activities of football agents. The aforementioned regulations, which supervise the use of Football agents services in international transfers, have made major changes compared to the previous regulations and have acted with much more seriousness in determining the rights and duties of

football agents.

Among the most important issues that are included in the 2022 regulations, the following can be mentioned:

1. Establishing strict criteria for employment in football sports agency.
2. Limiting the job of sports agents to natural persons, which makes legal entities not recognized as agents and only considered as a template for the activity of natural persons.
3. Creating standards such as written and limited validity period for agency contracts.
4. Establishing serious restrictions regarding agents' wages and payment methods.
5. Establishing the rights and duties of the agent.
6. Determining the process of resolving disputes in Football agency relationships.

Considering that the 2022 regulations require FIFA member associations to establish rules governing the activities of domestic agents (who are involved in domestic transfers of a country) in accordance with the 2022 regulations, it comes to mind that "are the standards set in the 2022 regulations compatible with their similar types in Iranian law?" As a result, it can be said that although it is difficult to apply the rules of the 2022 regulations in Iran's legal system due to the oldness of the relevant laws, but due to the dominance of the International Association Football Federation (FIFA) over the regulation of football, supervision and guaranteeing their implementation and the fact that FIFA and its member federations are non-governmental organizations that, by agreement between them, take steps towards the development and progress of football and maintain its dignity, and not interfering in the basic and macro affairs of countries such as economic, political, social, etc it seems that the adoption of the 2022 regulations, which only govern the relations between football agents and their clients, does not harm the country's legal system.

قواعد حاکم بر کارگزاری در فوتبال در پرتو نظام حقوقی ایران

امیرساعد وکیل^۱، علی فاضلی^{۲*}

۱. استادیار، گروه حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

vakil.a@ut.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد حقوق تجارت بین الملل، دانشکده گان فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران.

* نویسنده مسئول: alifazeli777@gmail.com

چکیده:

شاید پس از بازیکنان و مربیان که داخل زمین فوتبال فعالیت دارند، بتوان نمایندگان آنها را جزو مهم‌ترین عوامل مؤثر بر ورزش فوتبال دانست. پس از گذشت بیش از نیم قرن از ورود این اشخاص به فوتبال و کسب درآمدهای غالباً هنگفت و بعضاً غیرقابل باور، فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا) در آخرین اقدام خود با وضع مقررات نمایندگان فوتبال در سال ۲۰۲۲ میلادی سعی بر کنترل فعالیت این اشخاص نموده است. این نهاد در گذشته نیز چندین بار سعی در نظام دادن به فعالیت نمایندگان داشته اما مقررات مذکور با محدود کردن دستمزد نمایندگان و وضع حقوق و تکالیف آنها گام محکمی در جهت کنترل آنها برداشته است. با توجه به عدم وجود قوانین خاص برای فعالیت نمایندگان ورزشی در اکثر کشورها از جمله ایران و اعمال قواعد عام نمایندگی (مانند مقررات وکالت) بر فعالیت این گروه، در این مقاله مقررات کارگزاران فوتبال مصوب ۲۰۲۲ با قواعد عام نمایندگی موجود در حقوق ایران مورد مقایسه تطبیقی قرار گرفته و موارد جدید نیز

پژوهشکده حقوق

نوع مقاله:

پژوهشی

DOI:

10.48300/ijr.2023.408796.2412

تاریخ دریافت:

۲۴ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۱۳ آبان ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۵ دی ۱۴۰۳

کپی‌رایت و مجوز دسترسی آزاد:

کپی‌رایت مقاله در مجله پژوهش‌های حقوقی نزد نویسنده (ها) حفظ می‌شود. کلیه مقالاتی که در مجله پژوهش‌های حقوقی منتشر می‌شوند با دسترسی آزاد هستند. مقالات تحت شرایط مجوز 4.0 Creative Commons Attribution Non-Commercial License منتشر می‌شوند که اجازه استفاده، توزیع و تولید مثل در هر رسانه‌ای را می‌دهد، به شرط آنکه به مقاله استناد شود. جهت اطلاعات بیشتر می‌توانید به صفحه سیاست‌های دسترسی آزاد مراجعه کنید.

معرفی و بررسی شده‌اند.

کلیدواژه‌ها:

نماینده‌گی، مقررات کارگزاران فوتبال ۲۰۲۲ فدراسیون بین‌المللی فوتبال، وکالت، دلالتی، کارگزار فوتبال.

حامی مالی:

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان:

امیرساعد وکیل: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، نظارت بر داده‌ها، نظارت، مدیریت پروژه.
علی فاضلی: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، تحقیق و بررسی، منابع، نوشتن - پیش‌نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

وکیل، امیرساعد و علی فاضلی. «قواعد حاکم بر کارگزاری در فوتبال در پرتو نظام حقوقی ایران». مجله پژوهش‌های حقوقی، ۲۳، ش. ۶۰ (۱۵ دی ۱۴۰۳)، ۷-۳۶.

مقدمه

در قوانین موضوعه ایران، نمایندگی تجاری^۱ به‌عنوان یک مفهوم عام، فاقد تعریف است اما برای فهم دقیق این ماهیت می‌توان از تعاریف قوانین سایر کشورها و نظام‌های حقوقی و اسناد حقوقی بهره جست و ویژگی‌های مشترک را کشف نمود. به‌موجب ماده ۱ بازننگری سوم قانون نمایندگی آمریکا^۲، «نمایندگی رابطه‌ای امانی است که زمانی ایجاد می‌شود که شخصی (اصیل) به شخصی دیگر (نماینده) برای اقدام کردن از جانب و تحت کنترل وی (اصیل) اعلام رضایت می‌نماید و شخص مقابل (نماینده) نیز نسبت به این موضوع رضایت می‌دهد». در ماده ۱ اصول حقوق اروپایی^۳ در خصوص قراردادهای نمایندگی نیز قلمرو اعمال اصول را جایی دانسته که نماینده از طرف اصیل مجاز باشد و دستور داشته باشد که:

۱- از جانب اصیل قراردادی را با ثالث منعقد کند که آثار آن دامن‌گیر اصیل شود؛ ۲- از جانب اصیل قراردادی را با ثالث منعقد کند به نحوی که خود نماینده طرف قرارداد باشد؛ ۳- اقداماتی نماید که منجر به انعقاد قرارداد بین اصیل و ثالث یا تسهیل آن شود؛ و نماینده نیز انجام این امور را بر عهده بگیرد. بنابراین به‌موجب اصول حقوقی کشورهای اروپایی و آمریکا، برای ایجاد رابطه نمایندگی تجاری سه عنصر ضروری است^۴:

۱- اعلام رضایت اصیل به نماینده جهت اقدام از جانب وی؛ ۲- رضایت نماینده به این امر؛ ۳- داشتن حق کنترل بر نماینده توسط اصیل.

با توجه به اینکه کارگزاران ورزشی نیز نسبت به مذاکره (تسهیل انعقاد قرارداد بین اصیل و ثالث) و بعضاً انعقاد قرارداد از جانب کارسپار خویش اقدام می‌کنند و حدود اختیار آنان نیز تابع قراردادشان با اصیل است، سه عنصر لازم جهت ایجاد نمایندگی تجاری از دیدگاه حقوق کشورهای مذکور، در کارگزاری ورزش فوتبال نیز وجود دارد.

در قوانین ایران، نمایندگی تجاری و حتی نمایندگی در معنی عام، فاقد نص و تعریف قانونی خاص هستند اما برای صحت نمایندگی در معنی عام، سه شرط^۵: داشتن قابلیت نمایندگی، توانایی اصیل بر انجام موضوع نمایندگی و معلوم بودن موضوع نمایندگی لازم است.

1. Agency

2. Restatement Third of Agency

3. Principles of European Law, Mandate Contracts

4. Chad P. Wade, "The Double Doctrine Agent: Streamlining the Restatement (Third) of Agency by Eliminating the Apparent Agency Doctrine", *Valparaiso University Law Review*, 42, 1(2007), 344-346.

۵. جلیل فنونای و مصطفی نصرآبادی، «بررسی فقهی - حقوقی موضوع نمایندگی با نگاهی به نظام حقوقی انگلیس»، حقوق اسلامی، ۶، ۲۳ (۱۳۸۸)، ۶۳-۹۶.

در حوزه حقوق فوتبال در ماده ۴ مقررات حاکم بر اعمال اساسنامه فدراسیون بین‌المللی فوتبال^۶، حق استفاده از خدمات و تخصص کارگزاران ورزشی در زمینه نقل و انتقال یا انعقاد قرارداد کار توسط بازیکنان، مربیان، باشگاه‌ها، لیگ‌ها و اتحادیه‌های فوتبال توسط فدراسیون بین‌المللی فوتبال^۷ مورد شناسایی قرار گرفته که حاکی از وجود شرط اول (داشتن قابلیت نمایندگی) در حوزه خدمات فوتبال است. در قسمت اول بند ۱ ماده ۱۸ مقررات فدراسیون بین‌المللی فوتبال در خصوص کارگزاران فوتبال^۸ مصوب سال ۲۰۲۲، حق انعقاد قرارداد کار یا نقل و انتقال بدون دخالت کارگزار نیز به اشخاص (به جز اشخاص صغیر) در نظر داشتن شرایط بند ۱ ماده ۱۳) داده شده است که نشان از توانایی اصیل بر انجام موضوع نمایندگی (شرط دوم) دارد.

همچنین در بند ۷ ماده ۱۲، ذکر ماهیت خدمات ارائه‌شده توسط کارگزار جزو شروط لازم برای اعتبار قرارداد کارگزاری فوتبال شناخته شده است که شرط سوم (معلوم بودن موضوع نمایندگی) را محقق می‌سازد. با توجه به وجود شروط صحت نمایندگی و نیز مشابهت عناصر کارگزاری ورزش فوتبال با اصول حقوقی کشورهای اروپایی و آمریکا، پرسش این پژوهش بررسی اصول کلی حاکم بر کارگزاری فوتبال به موجب مقررات ۲۰۲۲، مقایسه آنها با اصول نمایندگی در حقوق ایران و شناخت نوآوری‌های قانون ۲۰۲۲ است که با توجه به جدید بودن قوانین ۲۰۲۲ و خاص بودن موضوع آنها، تفاوت‌ها با حقوق ایران بسیار چشمگیر است که اعمال این مقررات در ایران را سخت می‌نماید. در این مقاله به ترتیب نمایندگی در حقوق ایران و سپس نمایندگی در فوتبال مورد بررسی قرار خواهد گرفت. لازم به ذکر است که تاکنون در ایران پژوهشی خاص در حوزه نمایندگی ورزشی صورت نپذیرفته است.

۱- نمایندگی در حقوق ایران

در نظام حقوقی ایران، انواع مختلفی از نمایندگی وجود دارد که برخی همچون وکالت علاوه بر ریشه در حقوق کشورهای خارجی دارای ریشه فقهی نیز هست و برخی مصادیق دیگر به‌طور مستقیم از حقوق کشورهای خارجی همچون حقوق فرانسه به نظام حقوقی ایران وارد شده‌اند. در ذیل مهم‌ترین اقسام نمایندگی در ایران مورد تعریف و بررسی اجمالی قرار می‌گیرند.

6. FIFA, Regulations governing the application of the statutes, 2021, available at https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf

این سند به آخر اساسنامه فیفا مصوب ۲۰۲۲ ضمیمه شده است و از صفحه ۷۱ تا ۸۴ را به خود اختصاص داده است.

7. Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

8. FIFA, Football agent regulations, 2022.

در این مقاله مختصراً «مقررات ۲۰۲۲» نامیده می‌شود.

۱-۱- تعریف

بر اساس دکترین حقوقی، نمایندگی صفت کسی است که اقدام به انجام یک عمل حقوقی برای شخص دیگر (به نام شخص دیگر) به استناد قدرت قانونی (نمایندگی قانونی) یا به استناد اختیار ناشی از قرارداد (نمایندگی قراردادی) می‌کند و نتیجه اقدام او ایجاد یک تعهد یا یک حق به عهده یا به نفع منوب‌عنه می‌باشد. این معنی اعم از وکالت، وصایت، قیمومت، نمایندگی تجاری، حق العمل‌کاری و نیابت است.^۹ در تعریف نماینده می‌توان گفت که نماینده شخصی است که با اذن شخص دیگر یا به حکم قانون می‌تواند به نام و حساب این شخص عمل کند.^{۱۰} در حقوق ایران به تاسی از فقه امامیه، اصل در جواز نمایندگی است و هر امری که شارع مباشرت اصیل را شرط نکرده باشد، قابلیت نمایندگی دارد.^{۱۱}

۱-۲- اقسام نمایندگی در حقوق ایران

در حقوق ایران، نمایندگی بر حسب مبنا و سبب آن به سه دسته تقسیم می‌شود: نمایندگی قراردادی، نمایندگی قانونی و نمایندگی قضایی.^{۱۲} مقررات فدراسیون بین‌المللی فوتبال در خصوص نمایندگی ماهیتاً با نمایندگی قراردادی مطابقت دارد. در قوانین ایران مصادیق متعددی از اشخاصی که برای دیگری مبادرت به انجام عمل حقوقی می‌نمایند، وجود دارد. وکالت در قانون مدنی به‌عنوان هسته اصلی نمایندگی قراردادی در قوانین ایران، مواد ۶۵۶ تا ۶۸۴ را به خود اختصاص داده و خلأ سایر مصادیق نمایندگی نیز غالباً با رجوع به این مواد پر می‌شود.

الف- وکالت: مطابق ماده ۶۵۶ قانون مدنی «وکالت عقدی است که به‌موجب آن یکی از طرفین، طرف دیگر را برای انجام امری نایب خود قرار می‌دهد» و تحقق آن منوط به قبول وکیل است؛ بنابراین وکالت، عقد است. وکالت برای انجام دادن اعمال حقوقی است، نه امور مادی و انعقاد آن مشروط به الزامات شکلی خاصی نیست. همچنین وکالت می‌تواند مجانی یا با اجرت باشد و اگر این مسئله مورد تصریح طرفین قرار نگرفته باشد، حمل بر این است که وکالت با اجرت است. میزان حق الوکاله دارای محدودیت نیست و به ترتیب تابع قرارداد و عرف است و در صورت فقدان این دو، وکیل مستحق

۹. محمدجعفر جعفری لنگرودی، ترمینولوژی حقوق (تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش، ۱۳۸۷)، ۷۲۳.

۱۰. مهدی شهیدی، تشکیل قراردادهای تعهدات (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۳)، ۱۳۵.

۱۱. محمدعلی اعلائی‌فرد، «مسئولیت مدنی آمر در قبال اقدامات نماینده تجاری با تأکید بر اختیارات ظاهری و اصیل پنهان؛ مقایسه تطبیقی حقوق ایران، انگلستان و اسناد بین‌المللی»، مطالعات حقوق تطبیقی، ۱۳، ۲ (۱۴۰۱)، ۴۵۹-۴۷۳.

۱۲. ناصر کاتوزیان، اعمال حقوقی (تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۴۰۱)، ۱۲۶.

اجرت‌المثل است.

ب- حق‌العمل‌کاری: مطابق ماده ۳۵۷ قانون تجارت، «حق‌العمل‌کار کسی است که به اسم خود ولی به حساب دیگری (آمر) معاملاتی کرده و در مقابل، حق‌عملی دریافت می‌دارد»؛ بنابراین حق‌العمل‌کاری نوعی نمایندگی قراردادی است زیرا آثار ناشی از عمل حق‌العمل‌کار در نهایت به آمر می‌رسد اما نمایندگی با واسطه یا ناقص است. تفاوت این نهاد با نمایندگی مستقیم یا بی‌واسطه در این است که در موارد اخیرالذکر، نقش نماینده پس از انعقاد قرارداد از بین می‌رود و حقوق و تعهدات ناشی از قرارداد، مستقیماً به اصیل وی می‌رسد اما در حق‌العمل‌کاری حقوق و تعهدات قراردادی که حق‌العمل‌کار آن را منعقد کرده، ابتدا برای خود او به وجود می‌آید و پس از اجرای تعهدات آمر در مقابل حق‌العمل‌کار، حقوق و تکالیف ناشی از معامله در اختیار آمر قرار می‌گیرد.^{۱۳} علاوه بر این حق‌العمل‌کاری، از حیث رابطه بین آمر و حق‌العمل‌کار، تابع مقررات وکالت قانون مدنی است.^{۱۴} قرارداد حق‌العمل‌کاری با توجه به تبعیت آن از عقد وکالت، عقدی جایز است.

ج- دلالی: مطابق ماده ۳۳۵ قانون تجارت، «دلالت کسی است که در مقابل اجرت واسطه انجام معاملاتی شده یا برای کسی که می‌خواهد معاملاتی نماید طرف معامله پیدا می‌کند. اصولاً قرارداد دلالی تابع مقررات راجع به وکالت است»؛ بنابراین دلالت کسی است که طرفین معامله را به هم نزدیک کرده، شرایط و خصوصیات معامله را برای آنها شرح داده و سعی در تطبیق منافع طرفین و جوش دادن معامله دارد و ممکن است شخصاً نیز در تنظیم سند معامله همکاری کند.^{۱۵}

طبق ماده ۳۳۷، دلالت متعهد به ارائه صادقانه جزئیات معامله است و مسئول تقصیرات خویش نیز است؛ بنابراین تعهد دلالت، دادن اطلاعات صحیح است و برای اجرای این تعهد، وی باید در زمینه فعالیت خویش در حدود متعارف به مسائل مربوطه آن آگاه باشد. قرارداد دلالی با توجه به تبعیت آن از وکالت، عقدی جایز است.

در حقوق کامن‌لا دلالت کسی است که جریان معمول تجارتش، مذاکره و انعقاد قرارداد خرید یا فروش است اما کالا به وی تحویل نمی‌شود؛ بنابراین در حقوق کشورهای اروپایی و آمریکا، دلالی از مصادیق نمایندگی است.^{۱۶} طبق تعریف ماده ۳۳۵، دلالی ماهیت نمایندگی را ندارد زیرا دلالت صرفاً نقش

۱۳. ناصر کاتوزیان، قواعد عمومی قراردادها، جلد دوم (تهران: گنج دانش، ۱۳۹۸)، ۵۶-۵۷.

۱۴. محمد دم‌چیلی، علی حاتمی و محسن قرانی، قانون تجارت در نظم حقوقی کنونی (تهران: دادستان، ۱۳۹۷)، ۷۰۵.

۱۵. حسن ستوده‌تهرانی، حقوق تجارت، جلد چهارم (تهران: انتشارات دادگستر، ۱۴۰۰)، ۴۵.

۱۶. جلیل قنوتی و محمد عیسی تفرشی، «رابطه نهاد نمایندگی با نهادهای حق‌العمل‌کاری، عاملی و دلالی»، مجتمع آموزش

واسطه در انجام معاملات را دارد اما برخی از حقوق‌دانان^{۱۷}، با استناد به تبعیت دلالتی از وکالت، این نهاد را نیز از مصادیق نمایندگی در نظر گرفته‌اند.

د- قائم‌مقام تجارتي: مطابق ماده ۳۹۵ قانون تجارت، «قائم‌مقام تجارتي کسی است که رئیس تجارخانه او را برای انجام کلیه امور مربوط به تجارخانه یا یکی از شعب آن نایب خود قرار داد و امضای او برای تجارخانه الزام‌آور است». ماهیت قائم‌مقامی تجارتي، نیابت و وکالت است و اختیارات قائم‌مقام تجارتي صرفاً در چهارچوب امور مربوط به تجارخانه، مطلق است اما نیازها و اقتضانات خاص حقوق تجارتي سبب گردیده است که قانون‌گذار احکام خاصی را برای این نوع از نیابت پیش‌بینی نماید از جمله اعمال تئوری وکالت ظاهری. به‌عنوان مثال تحدید اختیارات قائم‌مقام تجارتي در مقابل اشخاص بی‌اطلاع، معتبر نیست و عزل وی نیز در صورتی که وکالت وی ثبت و اعلان شده باشد، نیازمند ثبت و اعلان است، در غیر این صورت در مقابل ثالث بی‌اطلاع، وکالت وی باقی محسوب می‌شود. همچنین بر خلاف نهادهای وکالت، دلالتی و حق العمل‌کاری، سمت قائم‌مقام تجارتي با فوت یا حجر رئیس از بین نمی‌رود.

۲- کارگزاری ورزشی در فوتبال

امروزه کارگزاران ورزشی و به‌طور خاص، کارگزاران فوتبال نقش عمده و تعیین‌کننده‌ای در این ورزش ایفا می‌کنند. در ادامه پیشینه مختصری از این شغل بررسی شده و تعریف، ماهیت و صلاحیت وضع مقررات ناظر بر کارگزاری فوتبال بررسی می‌گردد.

۲-۱- پیشینه شغل کارگزاری ورزش فوتبال

افرادی که در بین سال‌های ۱۹۵۰ تا اوایل قرن ۲۰ از جانب باشگاه‌ها نسبت به جذب بازیکنان اقدام می‌کردند و در انعقاد قرارداد بین طرفین نقش واسطه را داشتند، نوعی کارگزار فوتبال بوده‌اند.^{۱۸} در دوره قبل از پیشرفته شدن فوتبال کلمه «کارگزار» در ورزش مورد استفاده نبود. در دهه ۵۰ میلادی این اشخاص صرفاً به دنبال ورود به باشگاه‌ها جهت انجام دلالتی و کسب سود بودند.

عالی‌قم، ۳، ۱۱ (۱۳۸۰)، ۵۵-۸۱.

۱۷. حسینعلی کاتبی، حقوق تجارت (تهران: انتشارات کتاب فروزان، ۱۳۶۴)، ۲۶۳؛ سید حسین صفایی، حقوق مدنی دوره مقدماتی (تهران: مؤسسه عالی حسابداری، ۱۳۵۲)، ۹۶.

18. Erkut Sogut, Jamie Khan and Thomas Freismuth, How to Become a Football Agent: The Guide (London: CA Publishing House Ltd, 2023), 1.

در دهه ۶۰ که زمان متولد شدن کارگزاری ورزشی است، با افزایش دستمزد بازیکنان، درآمد و نقش کارگزاران نیز افزایش یافت و اولویت قرار دادن برند شخصی ورزشکار و مدیریت آن نیز به مسئولیت آنها افزوده شد. در دهه ۷۰ با گسترش نقل و انتقالات بین‌المللی و گسترش قراردادهای غیرورزشی همچون تبلیغات و... به قدرت و مسئولیت‌های کارگزاران افزوده شد. در سال ۱۹۹۴ فدراسیون بین‌المللی فوتبال اولین مقررره حاکم بر کارگزاران را وضع نمود اما نتوانست تقاضای ورود به این رشته را محدود نماید. در سال‌های ۲۰۰۱، ۲۰۰۸ و ۲۰۱۵ نیز مقررات جدیدی وضع شد تا در سال ۲۰۲۲ جدیدترین مقررات در این خصوص وضع گردید.

۲-۲- تعریف کارگزار ورزشی

به‌طور کلی می‌توان کارگزار ورزشکاران را کسی دانست که توسط ورزشکار، به اقدام کردن از جانب وی مجاز شده است. وظیفه سنتی کارگزار ورزشی، انجام مذاکرات قراردادی و نمایندگی کردن از ورزشکار در سایر مباحث حقوقی در مقابل باشگاه است^{۱۹} اما در چند دهه اخیر وظایف دیگری همچون ارائه مشاوره و برنامه‌ریزی امور مالی، بازاریابی نام بازیکن، مدیریت حقوق تصاویر، مذاکره قراردادهای تجاری غیرورزشی (تبلیغات و...)، مدیریت امور شخص، پیشبرد امور مالیاتی و حل‌وفصل اختلافات نیز به وظایف کارگزاران اضافه گردیده است. این امر موجب گشته که در برخی موارد، کارگزاری ورزشی از صرف عقد وکالت خارج شده و عقدی مرکب از خدمات مستقل به وجود آید هرچند که همچنان هسته اصلی این عقد، واسطه‌گری، مشاوره دادن به کارسپار و نمایندگی از وی در قراردادهای کاری یا نقل و انتقالات ورزشی است.^{۲۰}

۲-۳- بررسی ماهیت کارگزاری ورزش فوتبال از منظر حقوق ایران

از آنجا که نوع خدمت ارائه‌شده توسط کارگزاران ورزشی تابع قرارداد آنها با ورزشکاران است و می‌تواند خدمات گوناگونی را شامل شود، ماهیت کارگزاری فوتبال بسته به نوع خدمت ارائه‌شده بررسی می‌گردد.

۲-۳-۱- کارگزاری فوتبال و دلایلی

در غالب موارد، وظیفه اصلی و منحصر کارگزاران فوتبال، واسطه‌گری و پیدا کردن باشگاه برای شخص یا پیدا کردن شخص برای نهاد طرف قرارداد است. در این حالت تنها خدمت ارائه‌شده توسط کارگزار،

19. Glenn M. Wong, *Essentials of sports law* (Santa Barbara: ABC-CLIO LLC, 2010), 578.

20. Adam Lewis and Jonathan Taylor, *Sport: Law and Practice* (London: Bloomsbury Publishing, 2021), 1679.

استفاده از روابط و پیشبرد مذاکرات برای رسیدن به توافق نهایی بین شخص و نهاد است و پس از حصول توافق، شخص و نهاد به خدمت‌گیرنده نسبت به انعقاد قرارداد مطابق با توافق قبلی اقدام می‌نمایند. از آنجا که در این حالت کارگزار، عمل حقوقی از طرف دیگری انجام نداده و صرفاً به‌عنوان واسطه ایفای نقش نموده، مطابق حقوق ایران دلال تلقی می‌شود مشروط بر اینکه دلالی شغل معمول وی باشد. در «مقررات کار با واسطه‌ها» مصوب سال ۲۰۱۴ فدراسیون بین‌المللی فوتبال که تا قبل از تصویب مقررات ۲۰۲۲ لازم‌الاجرا بودند^{۲۱}، استفاده از کلمه «واسطه» در عنوان مقررات مذکور نشان از غلبه این خدمت در قراردادهای کارگزاری فوتبال، حتی از منظر نهاد مذکور دارد.

۲-۳-۲- کارگزاری فوتبال و وکالت

اگر علاوه بر واسطه‌گری و مذاکره قراردادهای ورزشی، کارگزار فوتبال به‌موجب قرارداد کارگزاری، حق انعقاد قرارداد ورزشی و یا سایر قراردادهای همچون تبلیغات، اسپانسر و ... را از جانب اصیل خویش داشته باشد، ماهیت عمل وی در حقوق ایران با عقد وکالت سازگاری دارد. همچنین است مواردی که کارگزار، وکیل دادگستری نیز باشد و این امور را انجام دهد.

استثنا شدن وکلای دادگستری از اخذ مجوز کارگزاری در بند ۲ ماده ۴ «مقررات کارگزاران بازیکنان»^{۲۲} فدراسیون بین‌المللی فوتبال مصوب سال ۲۰۰۷ نشان از این موضوع است که وکلا می‌توانند نسبت به حفظ منافع موکل خویش در مذاکره و انعقاد قراردادهای ورزشی و غیرورزشی اقدام کنند. در ضمن مباحث، تفاوت‌های دلالی و وکالت با مقررات ۲۰۲۲ بررسی خواهد شد.

۲-۳-۳- کارگزاری فوتبال به‌عنوان نهادی مستقل

همان‌طور که ذکر شد، امروزه علاوه بر نقش اصلی کارگزاران ورزشی که واسطه‌گری، مشاوره دادن به کارسپار و نمایندگی از وی در قراردادهای کار یا نقل و انتقالات ورزشی است، خدمات دیگری همچون ارائه مشاوره و برنامه‌ریزی امور مالی، بازاریابی نام بازیکن، مدیریت حقوق تصاویر، مذاکره قراردادهای تجاری غیرورزشی (تبلیغات و ...)، مدیریت امور شخص، پیشبرد امور مالیاتی و حل‌وفصل اختلافات نیز در قراردادهای کارگزاری به‌عنوان خدمات کارگزار ممکن است مورد توافق قرار گیرند. در این صورت ماهیت قرارداد کارگزاری فوتبال (سایر رشته‌ها) عقدی مرکب از خدمات گوناگون است که مطابق ماده ۱۰ قانون مدنی، قراردادی شخصی و نامعین را شکل می‌دهد.

21. FIFA, Regulations on Working with Intermediaries, 2014.

22. FIFA, Players' Agent Regulations, 2007.

۲-۴- صلاحیت فدراسیون بین‌المللی فوتبال در وضع مقررات کارگزاران ورزش فوتبال

فدراسیون بین‌المللی فوتبال یک اتحادیه بین‌المللی ورزشی است که در کانتون زوریخ کشور سوئیس مطابق با ماده ۶۰ قانون مدنی این کشور به‌عنوان یک انجمن غیرانتفاعی ثبت شده است. از نظر شکلی، فدراسیون بین‌المللی فوتبال یک شخص حقوقی حقوق خصوصی است اما فارغ از شکل آن و با توجه به اختیاراتش می‌توان آن را نهادی مابین نهادهای خصوصی و دولتی دانست.^{۲۳} این نهاد مسئول وضع قوانین و مقررات، نظارت و تضمین اجرای آنها در صنعت فوتبال در سطح جهانی است و مقررات وضع شده و تصمیمات آن نسبت به تمامی اتحادیه‌های فوتبال ملی عضو لازم‌الاجراست مشروط بر اینکه با قوانین ملی اتحادیه‌های مذکور مغایرت نداشته باشد.^{۲۴}

فدراسیون بین‌المللی فوتبال مطابق اساسنامه خود، وظیفه مقررگذاری برای تمامی مسائل مربوط به سیستم نقل و انتقالات را دارد.^{۲۵} یکی از اهداف سیستم نقل و انتقالات، حفظ ثبات قراردادی است. با توجه به اینکه کارگزاران فوتبال نیز در سیستم نقل و انتقالات دخیل هستند و می‌توانند به حفظ ثبات قراردادی در فوتبال نیز کمک کنند، فدراسیون بین‌المللی فوتبال نسبت به وضع مقررات حاکم بر آنها اقدام نموده است. همچنین فدراسیون بین‌المللی فوتبال، حفاظت از بازیکنان و باشگاه‌ها برای جلوگیری از دخیل شدن در امور و روبه‌های غیراخلاقی و غیرقانونی که ممکن است در حوزه انعقاد قرارداد کار یا نقل و انتقال بازیکنان یا مربیان انجام گیرد را ضروری می‌داند.^{۲۶}

از آنجا که قوانین فوتبال و مسائل مرتبط به آن توسط فیفا و صرفاً به چند زبان خاص وضع می‌شود^{۲۷} و قراردادهای بازیکنان و مربیان شرایط، ویژگی‌ها و قوانین خاص خود را دارد، بازیکنان و مربیان در سراسر جهان برای انعقاد قرارداد کار و همچنین باشگاه‌ها در نقل و انتقال بازیکن و مربی، برای پیشگیری از نقض قوانین فیفا و همچنین نیاز به حفظ حقوق خود از تخصص کارگزاران فوتبال استفاده می‌نمایند. بر اساس گزارش فیفا از عملکرد کارگزاران فوتبال در سال ۲۰۲۲ تقریباً مبلغ ۶۲۳ میلیون دلار صرفاً برای

23. Katarina Pijetlovic, EU Sports Law and Breakaway Leagues in Football (Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2015), 9.

24. Leanne O'Leary, Employment and Labour Relations Law in the Premier League, NBA and International Rugby Union (Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2017), 67.

۲۵. بر اساس ماده ۶ اساسنامه سال ۲۰۲۲ فدراسیون بین‌المللی فوتبال، شورای فدراسیون مذکور موظف به وضع مقررات در خصوص وضعیت بازیکنان، نقل و انتقال آنها و مسائل مرتبط با این موضوعات است.

26. Regulations on Working with Intermediaries 2015, Preamble.

۲۷. مقررات اصولاً به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی و اسپانیایی منتشر می‌گردند.

پرداخت دستمزد کارگزاران ورزشی باشگاه‌ها (باشگاه‌های به‌خدمت‌گیرنده و آزادکننده شخص)^{۲۸} هزینه شده است.^{۲۹}

۲-۵- بررسی مقررات ۲۰۲۲ فدراسیون بین‌المللی فوتبال در خصوص کارگزاری ورزشی در فوتبال

فدراسیون بین‌المللی فوتبال پس از وقفه‌ای به مدت ۹ سال، در سال ۲۰۲۲ میلادی مقرراتی کامل‌تر و دارای نوآوری‌های خاصی را برای حاکمیت بر فعالیت کارگزاران فوتبال تصویب نمود که در ذیل اهم موارد آن مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند.

۲-۵-۱- اهداف، قلمرو و ضرورت اجرا

مطابق بند ۲ ماده ۱ مقررات ۲۰۲۲ در جهت اطمینان از مطابقت رفتار کارگزاران با اهداف سیستم نقل و انتقالات از جمله حفظ ثبات قراردادی و اهدافی شامل وضع و توسعه حداقل استانداردهای اخلاقی و حرفه‌ای، تضمین ارائه خدمات باکیفیت توسط کارگزاران، محدود نمودن تعارض منافع، افزایش شفافیت مالی و اجرایی، محافظت از بازیکنان بدون اطلاع یا تجربه و جلوگیری از اعمال با ریسک بالا وضع گردیده است. به‌موجب بند ۱ ماده ۲ این مقررات، قلمرو شمول این مقررات محدود به استخدام کارگزاران فوتبال در سیستم نقل و انتقالات بین‌المللی است و نسبت به تمامی قراردادهای کارگزاری فوتبال که جنبه بین‌المللی دارند یا رفتارهای مرتبط با نقل و انتقال بازیکنان^{۳۰}، به منتقل نمودن ثبت نام یک بازیکن در یک اتحادیه فوتبال به اتحادیه‌ای دیگر انتقال بین‌المللی گفته می‌شود.

قراردادهای کارگزاری فوتبال که مربوط به ارائه خدمات کارگزاری ورزشی در یک معامله نقل و انتقال بین‌المللی و یا بیش از یک معامله که یکی از آنها مربوط به نقل و انتقال بین‌المللی باشد، جنبه بین‌المللی داشته و تحت شمول مقررات ۲۰۲۲ قرار می‌گیرند.

به‌موجب تعریف مقررات ۲۰۲۲، خدمات کارگزاری فوتبال شامل هرگونه خدمات مرتبط به فوتبال از جمله مذاکره، مکاتبه یا هر ارتباطی که مقدمه یا مرتبط با خدمات فوتبالی یا مسائل مرتبط دیگر باشد، است که برای یا از جانب کارسپار با هدف انعقاد قرارداد انجام می‌شود.

۲۸. در مقررات ۲۰۲۲ لفظ «شخص» به بازیکن یا مربی فوتبال اطلاق می‌گردد و سایر اشخاص را در بر نمی‌گیرد.

29. FIFA Intermediaries Report 2022-2023, 7.

30. FIFA, Regulations on the status and transfer of players, July 2022.

مقررات ۲۰۲۲ قلمرو احکام خویش را به صورت غیرمستقیم به کارگزاری فوتبال در سطح ملی نیز تصریح داده است. اتحادیه‌های فوتبال عضو فدراسیون بین‌المللی فوتبال موظف به تبعیت از قوانین و تصمیمات آن هستند. در ماده ۳ مقررات ۲۰۲۲، اتحادیه‌های مذکور موظف شده‌اند که تا تاریخ ۸ مهر ۱۴۰۲ نسبت به وضع مقررات «ملی» حاکم بر نمایندگان فوتبال مطابق با مقررات ۲۰۲۲ اقدام نمایند. به موجب بند ۲ ماده مذکور مقررات ملی کارگزاری فوتبال به قراردادهای کارگزاری که در قلمرو اتحادیه فوتبال یک کشور منعقد می‌شوند و جنبه بین‌المللی ندارند، حاکم خواهد بود. مقررات مذکور باید مواد ۱۱ تا ۲۱ مقررات ۲۰۲۲ و قوانین امری مربوط را شامل باشند و به یک نهاد ملی برای حل و فصل اختلافات و به دیگری برای انجام اقدامات انضباطی، اعطای صلاحیت کنند.

بند ۳ به اتحادیه‌های عضو اجازه می‌دهد که مقررات سخت‌گیرانه‌تری نسبت به مواد ۱۱ تا ۲۱ مقررات ۲۰۲۲ را وضع کنند یا در صورت وجود قوانین امری سخت‌تر، از مواد مذکور عدول نمایند. از این بیان برداشت می‌گردد که فدراسیون بین‌المللی فوتبال نسبت به تنظیم نمودن روابط بین کارگزاران ورزش فوتبال و کارسپاران آنها، حتی در سطح ملی بسیار جدی بوده و قوانین کشورها که احکام آسان‌تری را نسبت به نمایندگی یا کارگزاری ورزشی وضع کرده‌اند را نخواهد پذیرفت. با توجه به عضویت اتحادیه‌های فوتبال کشورها در فدراسیون بین‌المللی فوتبال و تعهد به تبعیت از تصمیمات این نهاد، به نظر می‌رسد که فدراسیون بین‌المللی فوتبال در موضوع کارگزاری فوتبال، قوانین حاکم بر نمایندگی در کشورهای فدراسیون‌های عضو را برای حاکمیت بر روابط کارگزاران با اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در فوتبال همچون بازیکنان، مربیان، باشگاه‌ها و ... مناسب یا کافی ندانسته و تدوین قوانین خاص و متحدالشکل بین‌المللی در حوزه کارگزاری فوتبال را لازم دانسته است.

با توجه به غیردولتی بودن فدراسیون بین‌المللی فوتبال و اتحادیه‌های عضو آن و وجود رابطه قراردادی بین آنها برای تنظیم و پیشبرد فوتبال به نظر می‌رسد مغایرت بین قوانین فدراسیون بین‌المللی فوتبال با قوانین ملی کشورهای فدراسیون‌های عضو در رابطه با موضوع نمایندگی در فوتبال به علت داشتن ریشه قراردادی بین فدراسیون‌های مذکور و خاص بودن موضوع فعالیت آنها که صرفاً وضع قوانین، نظارت و کنترل ورزش فوتبال در جهت پیشرفت سالم این ورزش است (نه اتخاذ تصمیم نسبت به امور سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشورها و زندگی مردم)، خللی به نظم عمومی کشورها وارد نیارد.

۲-۵-۲- اصول کلی کارگزاری

بر طبق ماده ۴ مقررات ۲۰۲۲ فقط اشخاص حقیقی صلاحیت کارگزار شدن را دارند و برای کارگزار

شدن ثبت تقاضانامه، داشتن الزامات صلاحیتی، قبول شدن در امتحان و پرداخت مبلغی سالانه به فدراسیون بین‌المللی فوتبال لازم است. به حکم ماده ۸، مجوز کارگزاری، بدون داشتن تاریخ انقضا صرفاً به اشخاص حقیقی اعطا می‌شود و قابل انتقال به غیر نیست. مستفاد از بند ۳ ماده ۱۱، اگر کارگزاران فوتبال از طریق شرکت کارگزاری امور شغلی خویش را پیش می‌برند، سایر کارمندان شرکت که کارگزار فوتبال نیستند حق ارتباط گرفتن^{۳۱} با کارسپاران احتمالی یا انجام خدمات کارگزاری را ندارند و تنها کارگزاران دارای مجوز، حق انجام امور مذکور را دارند.

یکی از شرایط مهم، منع وجود رابطه بین کارگزاران و نهادهای ورزشی مثل لیگ، باشگاه، فدراسیون و ... جهت جلوگیری از ایجاد تعارض منافع است. علت این امر وجود باشگاه‌هایی است که «کارگزار - رهبر» هستند. این باشگاه‌ها با شرکت کارگزاری خاصی شریک می‌شوند و کارگزار مدیر یا سایر کارکنان ارشد باشگاه تبدیل به فردی می‌گردد که معاملات باشگاه باید از طریق وی انجام گردد. «کارگزار - رهبر» بدین معنی است که خط مشی نقل و انتقالات باشگاه تا حدی توسط کارگزار تعیین می‌شود، نه تیم استعدادیابی باشگاه.^{۳۲}

۲-۵-۳- ویژگی‌های قرارداد کارگزاری

۲-۵-۳-۱- کتبی بودن

بر طبق بند ۱ ماده ۱۲ کارگزار فوتبال تنها پس از انعقاد قرارداد کتبی کارگزاری با کارسپار، مجاز به انجام امور کارگزاری است. در دلالی که تابع وکالت است و عقد وکالت (ماده ۶۵۸ قانون مدنی)، الزام شکلی خاصی برای انعقاد وجود ندارد و عقد وکالت/دلالی به لفظ، نوشته یا فعل که نشانگر توافق طرفین باشد، منعقد می‌گردد و وکیل/دلال به صرف توافق لفظی نیز اذن انجام کار را می‌یابد اما در کارگزاری فوتبال پیش از انعقاد قرارداد کتبی، کارگزار حق انجام خدمات کارگزاری را ندارد. در قوانین موضوعه ایران نیز مواردی همچون نقل و انتقال املاک ثبت‌شده صرفاً به صورت کتبی و رسمی قابل تحقق است و حکم ماده ۱۲ تعارضی با نظام حقوقی ایران ندارد.

۳۱. کلمه Approach به‌موجب تعریف مقررات ۲۰۲۲ دارای سه معنی است: (۱) هرگونه تماس فیزیکی، حضوری یا تماس از طریق هر وسیله ارتباط الکترونیکی با مشتری؛ (۲) هرگونه تماس مستقیم یا غیرمستقیم با شخص یا سازمان دیگری که در ارتباط با مشتری است، مانند یکی از اعضای خانواده یا دوستان؛ یا (۳) هر اقدامی که در آن یک کارگزار فوتبال از شخص یا سازمان دیگری استفاده می‌کند یا به او دستور می‌دهد تا از طرف او با مشتری به روشی که در (۱) یا (۲) در بالا توضیح داده شده است، تماس بگیرد.

32. Kieran Maguire, The price of football (Newcastle: Agenda Publishing Limited, 2021), 180.

۲-۵-۳-۲- محدودیت مدت اعتبار

به موجب بند ۳ ماده ۱۲ مدت اعتبار قرارداد کارگزاری برای شخص حداکثر ۲ سال خواهد بود و صرفاً با انعقاد قرارداد جدید پس از انقضای قرارداد کارگزاری فعلی قابل افزایش خواهد بود و هرگونه شرطی در قرارداد (مثل تمدید خودکار پس از انقضای مدت قرارداد) که اعتبار آن را بیش از مدت مذکور کند، باطل است اما طبق بند ۵ ماده مذکور، قرارداد کارگزاری بین نماینده با نهادهای به خدمت گیرنده یا آزادکننده، مشمول سقف اعتبار مدت (حداکثر ۲ سال) نیست. در عقد وکالت/دلالتی هیچ گونه محدودیت زمانی قانونی برای انجام مأموریت وضع نشده است و مدت اعتبار قرارداد بر طبق اصل آزادی قراردادی، تابع اراده طرفین است. در حوزه فوتبال، فدراسیون بین‌المللی فوتبال برای حفاظت از حقوق بازیکنان و مربیان که ممکن است به علت عدم داشتن اطلاع و تجربه در خصوص سیستم نقل و انتقالات و سایر قوانین فدراسیون بین‌المللی فوتبال مورد سوءاستفاده قرار گیرند، مدت اعتبار قرارداد کارگزاری فوتبال برای اشخاص را محدود نموده است.

۲-۵-۳-۳- محدودیت تعداد قراردادهای لازم‌الاجرای هم‌زمان

بر طبق بند ۴ ماده ۱۲ کارگزار تنها حق انعقاد و اجرای یک قرارداد کارگزاری با شخص در زمان واحد را دارد. در حقوق ایران، می‌توان برای انجام امور مختلف به یک شخص در قالب قراردادهای جدا یا ضمن یک قرارداد وکالت داد اما در کارگزاری فوتبال، صرفاً یک قرارداد کارگزاری با شخص لازم‌الاجرا است. بر طبق بند ۶ ماده مذکور کارگزار می‌تواند با نهاد به خدمت گیرنده یا آزادکننده چندین قرارداد هم‌زمان برای انجام معاملات مختلف داشته باشد.

۲-۵-۳-۴- شرایط شکلی قرارداد

بر طبق بند ۷ ماده ۱۲ قرارداد کارگزاری برای اینکه معتبر تلقی شود می‌بایست حداقل شامل نام طرفین، مدت قرارداد، میزان دستمزد، ماهیت خدمات کارگزاری ارائه شده و امضای طرفین باشد.

۲-۵-۳-۵- معامله توسط شخص واحد

بر طبق بند ۸ ماده ۱۲ کارگزار تنها برای یکی از طرفین قرارداد مجاز به اجرای کارگزاری یا سایر خدمات است. به موجب ماده ۱۹۸ قانون مدنی، امکان انعقاد قرارداد توسط شخص واحد وجود دارد. همچنین به حکم ماده ۳۴۱ قانون تجارت، دلال می‌تواند هم‌زمان برای چند شخص در یک رشته دلالتی کند که در این صورت باید طرفین را از این ترتیب آگاه سازد. در کارگزاری فوتبال، کارگزار اصولاً نمی‌تواند به‌طور

هم‌زمان کارگزاری طرفین قرارداد را دارا باشد. تنها استثنا موردی است که کارگزار با داشتن اجازه کتبی طرفین می‌تواند هم‌زمان برای شخص و نهاد به خدمت‌گیرنده عمل کند. همچنین اگر کارگزاران طرفین با یکدیگر مرتبط باشند^{۳۳} نیز حق اجرای کارگزاری یا سایر خدمات را ندارند مگر با رضایت کتبی و صرفاً برای نهاد به خدمت‌گیرنده و شخص. در ماده ۱۲۹ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ معامله با شرکت‌هایی که اعضای هیئت‌مدیره یا مدیرعامل در آنها شریک، عضو هیئت‌مدیره یا مدیرعامل باشند، نیازمند اجازه هیئت‌مدیره است. این ماده برای جلوگیری از تعارض منافع و ورود خسارت از جانب نمایندگان شرکت وضع گردیده است؛ بنابراین حکم بند ۸ ماده ۱۲ نیز فلسفه‌ای مشابه ماده ۱۲۹ لایحه ۱۳۴۷ را به کار برده است.

۲-۵-۳-۶- شرایط شکلی قرارداد منعقدشده توسط کارگزار

طبق بند ۱۱ ماده ۱۲ قرارداد کار یا نقل و انتقالی که به واسطه اجرای خدمات کارگزاری منعقد می‌شود باید نام کارگزار و کارسپاری، شماره مجوز کارگزاری فدراسیون بین‌المللی فوتبال و امضای کارگزار را دارا باشد. در حقوق مدنی، اصل بر عدم لزوم معلوم بودن طرف اصیل است مگر اینکه ثابت شود خصوص شخص، مورد اراده انشاکننده بوده است.^{۳۴}

طبق ماده ۱۹۶ قانون مدنی شخصی می‌تواند بدون اینکه در زمان انعقاد قرارداد به سمت خویش به‌عنوان نماینده اشاره کند، به انعقاد قرارداد برای اصیل اقدام کند و در صورتی که بعداً اثبات شود که قصد نمایندگی، تشکیل قرارداد برای اصیل بوده است، قرارداد برای وی منعقدشده تلقی می‌گردد. در حق‌العمل کاری نیز حق‌العمل کار نامی از اصیل نمی‌برد اما آثار عقد به اصیل می‌رسد. با توجه به بند ۱۱ ماده ۱۲ اصل عدم لزوم معلوم بودن اصیل و سمت نماینده در کارگزاری فوتبال جاری نیست زیرا قرارداد کار یا نقل و انتقال برای بهره‌مندی از تخصص و خدمات شخص منعقد می‌گردد و مقید به مباشرت بازیکن یا مربی است. به همین دلیل ذکر نام موکل و کارگزار وی در قرارداد کار یا نقل و انتقال لازم دانسته شده است و موردی که در آن کارگزار فوتبال بدون معرفی سمت خویش یا موکل خود نسبت به

۳۳. بر طبق تعریف ارائه‌شده توسط مقررات ۲۰۲۲، اگر یک کارگزار فوتبال با کارگزاری فوتبال دیگری (۱) با یک شرکت کارگزاری مشترک دارای رابطه قراردادی یا کاری باشند، (۲) هر دو مدیر، سهام‌دار یا مالک مشترک کارگزاری باشند، (۳) رابطه زوجیت داشته باشند، (۴) دارای شراکت داخلی باشند، (۵) رابطه خواهربرادری یا والد فرزندی داشته باشند، (۶) رابطه فرزندخواندگی داشته باشند، (۷) دارای توافق برای همکاری در بیش از یک مورد یا تقسیم سود حاصل باشند، کارگزار مرتبط نامیده می‌شوند.

۳۴. شهیدی، پیشین، ۱۳۷.

انعقاد قرارداد کار یا نقل و انتقال اقدام کند، اساساً قابل تصور نیست.

۲-۵-۳-۷- عدم امکان محدود کردن حقوق شخص

مطابق با بند ۱۳ ماده ۱۲ شخص پس از انعقاد قرارداد کارگزاری نیز همیشه حق مذاکره و انعقاد قرارداد به صورت مستقل را دارد و هر شرطی در قرارداد کارگزاری که این حق را محدود یا مشمول جریمه کند، باطل است. به عقیده برخی حقوق دانان^{۳۵} مطابق با ماده ۹۵۹ قانون مدنی، سلب حق به صورت جزئی ممکن است؛ بنابراین اصولاً شخصی می تواند حق انعقاد قرارداد معینی (مثل انعقاد قرارداد کار برای باشگاه ورزشی) را از خویش سلب کند و آن را منحصرأ در اختیار وکیل خود قرار دهد اما بند ۱۳ ماده ۱۲، سلب، محدود نمودن یا مشمول جریمه کردن اعمال حق توسط شخص را باطل دانسته و سلب حق مذاکره و انعقاد قرارداد به طور مستقل توسط شخص در قرارداد کارگزاری فوتبال ممکن نیست.

۲-۵-۳-۸- اصل لزوم قرارداد کارگزاری

طبق بند ۱۴ ماده ۱۲ قرارداد کارگزاری به وسیله هریک از طرفین در صورت وجود دلیل موجه در هر زمانی قابل فسخ است. به موجب ماده ۲۱۹ قانون مدنی، همه قراردادهای جز آنچه قانون به جواز آن تصریح کرده، لازم است اما در حقوق ایران، عقد وکالت جایز است و اصولاً با عزل موکل یا استعفای وکیل منحل می گردد. دلالتی نیز به تبعیت از وکالت جایز است. حفظ ثبات قراردادی یکی از اهداف اصلی فدراسیون بین المللی فوتبال است. ماده ۱۳ مقررات وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان مهم ترین مبنای اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال است.

به موجب این ماده، بازیکن و باشگاه با انعقاد قرارداد، رابطه ای تعهدآور را شروع می کنند که طبق اصل لزوم وفای به عهد چنین قراردادی تا زمان انقضا یا اقاله آن، تعهدآور باقی می ماند^{۳۶} و طبق ماده ۱۴ مقررات مذکور، فقط در صورت وجود دلیل موجه امکان فسخ قرارداد وجود خواهد داشت. همین اصل در قرارداد کارگزاری فوتبال نیز حاکم گردیده است و اگر نتوان بر اساس اصل حسن نیت از یک طرف قرارداد انتظار داشت که رابطه قراردادی را ادامه دهد، فسخ قرارداد از جانب وی موجه خواهد بود. به موجب بند ۱۴ ماده ۱۲ موارد ذیل از جمله مواردی هستند که می توان فسخ قرارداد بر اساس آنها را موجه دانست: ۱- استرداد مجوز یا تعلیق کارگزار؛ ۲- محرومیت از نقش داشتن در هرگونه فعالیت

۳۵. حسین صفایی و مرتضی قاسم زاده، حقوق مدنی: اشخاص و مجبورین (تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۸)، ۳۵.

۳۶. امیر ساعد وکیل و فرزاد مظهری، «اقاله و فسخ قرارداد بازیکنان فوتبال و نتایج آن با تأکید بر مقررات فیفا و رویه قضایی

حقوق ورزش»، تحقیقات حقوقی، ۲۵، ۹۹ (۱۴۰۱)، ۲۶۵-۲۹۲.

مرتبط با فوتبال؛ ۳- محرومیت از ثبت بازیکن جدید (ملی / بین‌المللی) برای حداقل یک دوره نقل و انتقالاتی کامل.

در حقوق ایران طرفین می‌توانند عقد وکالت یا دلالتی را با درج به‌عنوان شرط ضمن عقد لازمی غیرقابل فسخ نمایند.^{۳۷} این امر بیانگر این است که قابل فسخ بودن وکالت یا دلالتی حکمی امری نیست که به‌هیچ‌عنوان امکان توافق خلاف آن ممکن نباشد. در حوزه کارگزاری فوتبال، اراده فیفا به‌عنوان مرجع قانون‌گذار جانشین توافق طرفین شده است و می‌توان گفت که جایز بودن وکالت و دلالتی در حوزه فوتبال توسط فیفا پذیرفته نشده و این امور به‌عنوان عقود لازم شناخته شده‌اند. همچنین در صورتی که کارگزاری فوتبال شامل خدماتی همچون مذاکره قراردادها، بازاریابی نام بازیکن، پیشبرد مسائل مالیاتی، ارائه مشاوره شخصی، مالی و حقوقی و... باشد، عقدی مرکب از چند خدمت مستقل بوده (موضوع ماده ۱۰ قانون مدنی) که ماهیتی عام‌تر از وکالت داشته و تابع اصل لزوم است.

۲-۵-۴- دستمزد نماینده

۲-۵-۴-۱- شرایط استحقاق دستمزد و شخص پرداخت‌کننده

مطابق بند ۱ ماده ۱۴ کارگزار بر اساس قرارداد کارگزاری، دستمزد خویش را از کارسپار می‌گیرد. بند ۵ ماده مذکور کارگزار را تنها زمانی مستحق دریافت دستمزد می‌داند که دستمزد ادعایی با خدماتی که سابقاً در قرارداد ذکر شده مطابقت داشته باشد و قرارداد نیز در زمان انجام خدمات کارگزاری بین طرفین لازم‌الاجرا و معتبر بوده باشد. طبق بندهای ۲ و ۳ ماده مذکور صرفاً کارسپار باید دستمزد وی را پرداخت کند مگر این‌که دستمزد سالیانه شخص بدون در نظر گرفتن آپشن‌های قراردادی کمتر از ۲۰۰ هزار دلار یا معادل آن در سال باشد که در این صورت با توافق نهاد به‌خدمت‌گیرنده و شخص، نهاد مذکور دستمزد کارگزار را پرداخت خواهد کرد. ماده ۲۶۷ قانون مدنی ایفای دین از جانب غیر مدیون حتی اگر مأذون نیز نباشد را جایز دانسته است. در ماده ۳۵۴ قانون تجارت نیز دستمزد دلال بر عهده آمر وی قرار گرفته است مگر اینکه قرارداد خاصی در این خصوص وجود داشته باشد که ممکن است شخص دیگری را مسئول پرداخت قرار دهد اما در کارگزاری فوتبال، پرداخت دین شخص توسط ثالث اصولاً ممکن نیست مگر در مورد استثنای مذکور در بند ۳ ماده ۱۴.

۲-۵-۴-۲- شیوه پرداخت

۳۷. ناصر کاتوزیان، درس‌هایی از عقود معین، جلد دوم (تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۳۹۶)، ۱۰۶-۱۰۷.

به موجب بندهای ۴ و ۶ ماده مذکور پرداخت دستمزد کارگزار صرفاً به صورت اقساطی خواهد بود و بعد از بسته شدن پنجره نقل و انتقالاتی هر ۳ ماه یک بار در طول مدت قرارداد شخص، پرداخت خواهد شد. در ماده ۶۷۶ قانون مدنی و ۳۵۵ قانون تجارت، میزان و نحوه پرداخت دستمزد، تابع قرارداد است و وکیل یا دلال می‌تواند پرداخت دستمزد را به صورت نقدی شرط کند اما در کارگزاری فوتبال، پرداخت نقدی دستمزد کارگزار تحت هیچ شرایطی ممکن نیست. اگر مدت قرارداد کار شخص کمتر از ۶ ماه باشد، دستمزد نماینده در یک قسط در پایان مدت قرارداد باید پرداخت شود. همچنین صرفاً دستمزدی که واقعاً توسط نهاد به خدمت‌گیرنده به شخص پرداخت می‌شود، مشمول کسر دستمزد نماینده می‌گردد. به عنوان مثال بعد از کسر مالیات بازیکن توسط باشگاه، مقدار دستمزد دریافتی بازیکن نسبت به کل دستمزد قراردادی کاهش می‌یابد. مطابق بند ۵ ماده ۱۴ اگر مدت قرارداد کار شخص بیشتر از مدت اعتبار قرارداد کارگزاری باشد، در صورتی که قرارداد کار پس از انحلال قرارداد کارگزاری همچنان معتبر و لازم‌الاجرا باشد، کارگزار می‌تواند بعد از انقضای قرارداد کارگزاری نیز دستمزد خویش را بگیرد مشروط بر اینکه نسبت به این موضوع در قرارداد صراحتاً با کارسپار خویش توافق کرده باشد.

طبق بندهای ۱۰ و ۱۱ نیز در صورتی که کارگزار در یک قرارداد، کارگزار شخص و نهاد به خدمت‌گیرنده باشد، نهاد مذکور تا سقف ۵۰ درصد کل دستمزد وی را می‌تواند پرداخت کند. همچنین نهاد آزادکننده شخص نیز پس از دریافت هر قسط از مبلغ انتقال باید دستمزد کارگزار را بپردازد.

۲-۵-۴-۳- عدم استحقاق دستمزد باقی مانده

طبق بند ۱۲ ماده ۱۴ در صورتی که: ۱- شخص پیش از منقضی شدن مدت قرارداد کاری که توسط کارگزار مذاکره و منعقد شده به یک نهاد به خدمت‌گیرنده دیگر منتقل شود؛ ۲- قرارداد کار مذکور در بند قبل، بدون داشتن دلیل موجه از طرف شخص فسخ شود و در زمان فسخ، کارگزار همچنان کارگزاری را بر عهده داشته باشد، مستحق دستمزدهایی که هنوز زمان پرداخت آنها نرسیده است، نخواهد بود.

این امر به این علت است که پرداخت دستمزد کارگزار باید در طول مدت قرارداد شخص صورت پذیرد و به نوعی استحقاق دریافت دستمزد کامل کارگزار شخص منوط به اجرا شدن کامل قرارداد (اجرا شدن قرارداد در تمام بازه مدت اعتبار آن) از جانب شخص است که با انتقال شخص یا فسخ ناموجه قرارداد از جانب وی، تعهدات شخص نسبت به نهاد به خدمت‌گیرنده تا پایان مدت اعتبار قرارداد اجرا نشده و قطع می‌گردد. در حقوق ایران مستند به ماده ۳۴۸ قانون تجارت و مواد ۶۷۵ و ۶۷۶ قانون مدنی، استحقاق دستمزد دلال و وکیل منوط به اجرای قرارداد از جانب کارسپار یا موکل نیست و به صرف انجام خدمت

(تمام شدن معامله به واسطه دلال یا انجام موضوع وکالت مثل عقد قرارداد از جانب موکل)، دلال و وکیل مستحق اجرت خواهند بود. حق العمل کار نیز چون شخص وی مسئول اجرای قرارداد با ثالث است، پرداخت دستمزدش منوط به اجرای معامله است.

۲-۵-۴-۴- مرجع دریافت کننده دستمزد

به حکم بند ۱۳ ماده ۱۴ مقررات ۲۰۲۲ تمامی پرداخت‌ها به کارگزاران باید از طریق مرکز تسویه فدراسیون بین‌المللی فوتبال^{۳۸} (اتاق پایاپای یا مرکز تهاتر) صورت گیرد. اتاق پایاپای یک واسطه تعیین شده بین خریدار و فروشنده در بازار مالی است که معامله را تأیید و نهایی می‌کند و اطمینان حاصل می‌کند که خریدار و فروشنده به تعهدات قراردادی خود پایبند هستند.^{۳۹}

در سال ۲۰۱۸ شورای فدراسیون بین‌المللی فوتبال در راستای تعهد به ایجاد تحولات بنیادین در سیستم نقل و انتقالات، ایجاد نهادی مستقل از خویش را به نام مرکز تسویه فدراسیون بین‌المللی فوتبال تصویب نمود.^{۴۰} این نهاد به‌عنوان واسطه پرداخت حق رشد در سیستم نقل و انتقالات بین باشگاه‌ها فعالیت می‌کند و کلیه ارزیابی‌های انطباقی مورد نیاز را در اجرای این کار انجام می‌دهد^{۴۱} و موارد ذیل از جمله اهداف اصلی این مرکز می‌باشند:^{۴۲}

۱- پردازش پرداخت‌های خاص که به نقل و انتقال بازیکن بین باشگاه‌ها ارتباط دارد؛ ۲- حفظ یکپارچگی و درستی سیستم نقل و انتقالات؛ ۳- افزایش و ارتقای شفافیت مالی در سیستم نقل و انتقالات فوتبال؛ ۴- جلوگیری از تقلب در سیستم نقل و انتقالات فوتبال.

علاوه بر نقش و اهداف فوق به‌موجب بند ۱۳ ماده ۱۴ مقررات، پرداخت دستمزد کارگزاران فوتبال نیز باید صرفاً از طریق این نهاد صورت پذیرد منتهی تا زمانی که نحوه انجام این امر به مقررات تسویه‌خانه اضافه شود، پرداخت باید مستقیماً به شخص کارگزار صورت گیرد.

در حقوق ایران مستند به ماده ۶۷۶ قانون مدنی و مواد ۳۳۵ و ۳۵۸ قانون تجارت، پرداخت دستمزد وکیل، دلال یا حق العمل کار توسط مرجعی به‌عنوان واسطه صورت نمی‌گیرد و کاملاً تابع قرارداد مابین طرفین خواهد بود.

38. FIFA Clearing House

39. "Clearinghouse: An Essential Intermediary in the Financial Markets", last modified February 07, 2023, Available at: <https://www.investopedia.com/terms/c/clearinghouse.asp>

40. Explanatory Notes on the FIFA Clearing House Regulations, November 2022, 2.

41. FIFA Clearing House Regulations, October 2022 edition, Article 1 (1.3).

42. Ibid, Article 1 (1.2).

۲-۵-۴-۵- نحوه محاسبه و سقف دستمزد

مطابق بند ۱ ماده ۱۵ دستمزد کارگزار یا کارگزاران در صورتی که (۱) کارگزاری شخص یا نهاد به خدمت گیرنده را عهده دار باشند، بر اساس دستمزد شخص و اگر (۲) کارگزاری نهاد آزادکننده شخص را عهده دار باشند، بر اساس مبلغ انتقال محاسبه خواهد شد. همچنین به موجب بند ۲، برای محاسبه دستمزد خدمات کارگزار، شرط پرداخت های مشروطی که در قرارداد کار شخص وجود دارد (مانند آپشن قراردادی پرداخت مبلغی معین برای هر گل یا پاس گل بازیکن) مورد محاسبه قرار نمی گیرد و صرفاً مبلغی که شخص به طور قطع دریافت خواهد کرد، مبنای محاسبه دستمزد قرار خواهد گرفت.

در محاسبه مبلغ نقل و انتقال نیز هر مبلغ که بابت جبران نقض قرارداد (موضوع ماده ۱۷ مقررات نقل و انتقال) پرداخت می شود و همچنین کارمزد فروش^{۴۳}، مورد محاسبه قرار نمی گیرند.^{۴۴} در مقررات ۲۰۲۲ برای اولین بار دستمزد کارگزاران به طور مطلق محدود شده است. مطابق بند ۲ حداکثر دستمزد قابل پرداخت به کارگزار (یا کارگزاران یک طرف) برای انجام کارگزاری فوتبال به شرح جدول ذیل است:

کارسپار	دستمزد سالانه کمتر یا مساوی با ۲۰۰۰۰۰ دلار یا معادل آن	دستمزد سالانه مازاد بر ۲۰۰۰۰۰ دلار یا معادل آن
شخص	۵٪ دستمزد شخص	۳٪ دستمزد شخص
نهاد به خدمت گیرنده	۵٪ دستمزد شخص	۳٪ دستمزد شخص
نهاد به خدمت گیرنده و شخص (کارگزاری دوگانه)	۱۰٪ دستمزد شخص	۶٪ دستمزد شخص
نهاد آزادکننده (هزینه انتقال)	۱۰٪ هزینه انتقال	۱۰٪ هزینه انتقال

جدول ۱- حداکثر دستمزد قابل پرداخت به کارگزاران فوتبال

نکته بسیار مهم که باید به آن توجه کرد این است که در مواردی که دستمزد سالانه شخص بیشتر از ۲۰۰۰۰۰ دلار یا معادل آن باشد، کارگزار می تواند از مبلغ مازاد بر ۲۰۰۰۰۰ دلار تا سقف ۳٪ را به عنوان دستمزد دریافت کند و اگر کارگزار دوگانه باشد تا سقف ۶٪ مازاد بر ۲۰۰۰۰۰ دلار را می تواند بگیرد.

۴۳. شرط کارمزد فروش (Sell-on clause) در قراردادهای انتقال بین دو باشگاه درج می شود که به موجب آن باشگاه فروشنده در برابر دریافت هزینه انتقال کمتر، حق درصد معینی از مبلغ انتقال احتمالی آینده بازیکن به باشگاه سوم را برای خود حفظ می کند.

44. Lucio Colantuoni and Willem-Alexander Devlies. "The Sell-on Clause in Football: Recent Cases and Evolutions", in Yearbook of International Sports Arbitration (Hague: T.M.C. Asser Press, 2015), 73-91.

به‌عنوان مثال اگر دستمزد یک بازیکن در یک سال ۱۰۰۰۰۰۰۰ دلار باشد، از ۲۰۰۰۰۰۰ دلار آن تا سقف ۵٪ و از مابقی آن (۸۰۰۰۰۰۰ دلار) تا سقف ۳٪ یا ۶٪ را می‌توان به‌عنوان دستمزد کارگزار شرط کرد. در مقررات ۲۰۰۱ و ۲۰۰۷ در صورت عدم توافق نسبت به میزان دستمزد کارگزار، وی می‌توانست به ترتیب تا ۵ و ۳ درصد دستمزد بازیکن را دریافت کند.^{۴۵}

نکته قابل توجه دیگر در بندهای ۳ و ۴ ماده ۱۵ مقررات ۲۰۲۲ نهفته است که به‌موجب آن، اگر نماینده در ۲۴ ماه قبل یا بعد از انعقاد قرارداد کار یا نقل و انتقال، خدمات دیگری (مشاوره حقوقی، انجام امور مالیاتی و...) را برای کارسپار خویش انجام دهد، فرض بر این است که خدمات مذکور بخشی از خدمات کارگزاری را تشکیل داده و دستمزد آنها نیز همان دستمزد خدمات کارگزاری است، مگر خلاف آن اثبات گردد. این فرض نشانگر این است که فدراسیون بین‌المللی فوتبال در صورت ارائه سایر خدمات از جانب کارگزار، عقد بین وی و ورزشکار را مرکب فرض کرده و دستمزد خدمات کارگزاری با سایر خدمات یکی تلقی نموده است.

در حقوق ایران مطابق ماده ۱۷ آیین‌نامه دلالتان ملکی مصوب ۱۳۱۹ نیز دستمزد دلالتان با توجه به ارزش و نوع معامله متغیر و محدود گشته اما دستمزد وکیل و حق‌العمل کار طبق ماده ۶۷۶ قانون مدنی و ۳۵۸ قانون تجارت همچنان تابع قرارداد طرفین است. مرکب دانستن انجام وکالت (عقد قرارداد از جانب شخص) و ارائه سایر خدمات (انجام امور مالیاتی یا ارائه مشاوره حقوقی و...) اصل نیست و وکیل در انجام امور اضافی مستحق اجرت جداگانه است.^{۴۶}

۲-۵-۵- حقوق و تکالیف نماینده

۲-۵-۵-۱- حقوق

طبق بند ۱ ماده ۱۶ مقررات ۲۰۲۲ کارگزار فوتبال می‌تواند به هر کارسپاری که با وی قرارداد «کتبی» کارگزاری منعقد می‌نماید (به شرط داشتن شرایط بند ۷ ماده ۱۲)، خدمات کارگزاری ارائه دهد. کارگزار حق ندارد که با کارسپاری که تحت قرارداد کارگزاری انحصاری با شخص دیگری است ارتباط بگیرد یا با وی قرارداد کارگزاری منعقد کند مگر در ۲ ماه پایانی قرارداد انحصاری. در ایران، این مورد وقتی است که موکل در قرارداد وکالت تعهد کند که قرارداد وکالت دیگری با

۴۵. بند ۷ ماده ۱۲ مقررات ۲۰۰۱ و بند ۴ ماده ۲۰ مقررات ۲۰۰۸.

۴۶. ناصر کاتوزیان، عقود معین، جلد چهارم (تهران: گنج دانش، ۱۴۰۰)، ۱۷۵.

شخصی به جز وکیل فعلی منعقد نکند (نمابندگی انحصاری) که اثر این توافق در کارگزاری فوتبال به کارگزار ثالث نیز می‌رسد و حتی حق ارتباط گرفتن را نیز از وی سلب می‌نماید اما در قانون مدنی یا تجارت، وکالت و دلالی انحصاری مورد حکم قرار نگرفته است و حق ارتباط گرفتن وکیل یا دلال با اشخاص برای ایجاد رابطه کاری از آنها سلب نشده است.

۲-۵-۵-۲- تکالیف

به موجب بند ۲ ماده مذکور تکالیف کارگزار فوتبال مختصراً شامل حفظ مصلحت کارسپار، احترام و پیروی از قوانین و دستورات فدراسیون بین‌المللی فوتبال / کنفدراسیون‌ها / اتحادیه‌ها، جلوگیری از تعارض منافع، اطمینان از اجرای بند ۱۱ ماده ۱۲، داشتن الزامات صلاحیتی، پرداخت هزینه سالانه، بارگذاری اطلاعات و مدارک لازم در سامانه و ... است.

مطابق بند ۴، در راستای انجام تکلیف افشاگری و گزارش‌دهی، کارگزار می‌بایست:

۱- هرگونه پیشنهاد مکتوب که برای کارسپار آمده است را فوراً به وی اطلاع دهد؛ ۲- در صورت تقاضای کارسپار، به وی رونوشتی از قرارداد کارگزاری یا قرارداد خدمات دیگر، قرارداد کار یا اسناد مکتوب دیگر که مرتبط با خدمات کارگزاری هستند، فهرستی با جزئیات از هرگونه پرداختی که در یک معامله که کارگزار در آن دخیل بوده و به او پرداخت شده را ارائه کند؛ ۳- در صورت تقاضا با نهاد مرتبط هر اتحادیه فوتبال، کنفدراسیون و یا فدراسیون بین‌المللی فوتبال در خصوص هر نوع اطلاعاتی همکاری کند.

در حقوق ایران نیز برخی الزامات صنفی برای وکلا و دلالان وجود دارد و تعهدات خاصی نیز در قانون مدنی و تجارت در خصوص وکالت، دلالی و حق‌العمل‌کاری وضع شده است که برخی از آنها مثل رعایت مصلحت (ماده ۶۶۷ قانون مدنی) در قانون ۲۰۲۲ نیز ذکر شده است و مابقی متناسب با ماهیت و مخصوص هرکدام از وکالت، دلالی یا حق‌العمل‌کاری تنظیم شده‌اند.

۲-۵-۶- حل‌وفصل اختلافات

نهادهای جهانی ورزشی برای داشتن و حفظ استقلال و به‌ویژه سلب صلاحیت از دادگاه‌های عادی برای حل‌وفصل اختلافات مربوط به ورزشی که بر آن حاکم‌اند، در اساسنامه‌هایشان مقرراتی درج می‌کنند که صراحتاً اعضایشان را از دسترسی به دادگاه‌های عادی منع می‌کنند.^{۴۷}

به‌موجب بند ۲ ماده ۵۸ اساسنامه فدراسیون بین‌المللی فوتبال، رجوع به دادگاه‌های عادی برای

47. Ian S. Blackshaw, *International Sports Law: An Introductory Guide* (Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2017), 26.

حل و فصل اختلافات ممنوع است مگر اینکه مجوز آن صراحتاً در مقررات فدراسیون بین‌المللی فوتبال داده شده باشد. ماده ۲۰ مقررات ۲۰۲۲ استثنائی بر مطلب اخیر است و اتاق داوری کارگزاران فوتبال^{۴۸} را صالح به رسیدگی به اختلافات ذیل می‌داند در حالی که طرفین حق رجوع به دادگاه‌های معمول را نیز دارند:

۱- اختلافات ناشی از قرارداد کارگزاری که جنبه بین‌المللی دارند؛ ۲- در جایی که دعوا مطابق قواعد شکلی حاکم بر دادگاه فوتبال مطرح شده است؛ ۳- در جایی که بیش از ۲ سال از وقوع امری که منجر به بروز اختلاف شده است، نگذشته باشد.

در حقوق ایران نیز محاکم دادگستری به موجب اصل ۱۵۹ قانون اساسی به‌عنوان مرجع عام تظلم‌خواهی شناخته شده‌اند اما وجود مراجع خاصی همچون هیئت داوری بازار اوراق بهادار (موضوع ماده ۳۶ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴) قابلیت تصور مراجع خاص برای حل و فصل اختلافات مرتبط با یک حوزه خاص در ایران را نشان می‌دهد.

نتیجه‌گیری

با توجه به بررسی صورت‌گرفته در این پژوهش و مقایسه قواعد وضع‌شده در مقررات کارگزاران فوتبال ۲۰۲۲ با قواعد حقوقی ایران، پذیرش این قواعد در نظام حقوقی ایران با چالش روبه‌روست زیرا در عمل بسیاری از احکام مندرج در قوانین ایران در مقررات ۲۰۲۲ دارای شرایطی متفاوت هستند؛ به‌عنوان مثال دلالی و وکالت که به‌موجب قوانین ایران عقود جایز تلقی می‌گردند در مقررات ۲۰۲۲ ماهیتی لازم پیدا کرده‌اند و همچنین دستمزد کارگزاران فوتبال نیز با محدودیت مواجه شده است در حالی که اگر فعالیت کارگزار صرفاً محدود به انجام مذاکرات و واسطه‌گری نباشد و حق انعقاد قرارداد از طرف کارسپار برای کارگزار وجود داشته باشد، فعالیت وی صرفاً دلالی نیست و ماهیت وکالت به خود می‌گیرد که به‌موجب قوانین ایران، دستمزد وکیل تابع قرارداد وی با موکل است و اصولاً با محدودیتی مواجه نیست. علاوه بر موارد مذکور پرداخت اقساطی دستمزد کارگزار و انجام پرداختی‌ها از طریق مرکز تسویه فدراسیون بین‌المللی فوتبال با قواعد عام نمایندگی در حقوق ایران خصوصاً قواعد وکالت قانون مدنی سازگاری ندارد.

گرچه با در نظر داشتن موارد مذکور، پذیرفتن مقررات ۲۰۲۲ در نظام حقوقی ایران دشوار می‌نماید اما با توجه به سلطه فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا) بر وضع مقررات حاکم بر فوتبال، نظارت و تضمین

48. Agents Chamber of the Football Tribunal

اجرای آنها و این مسئله که فیفا و فدراسیون‌های عضو آن نهادهایی غیردولتی هستند که به‌موجب توافق بینشان در راستای توسعه و پیشرفت فوتبال و حفظ سلامت آن قدم برمی‌دارند و به دخالت در امور اساسی و کلان کشورها همچون امور اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... نمی‌پردازند، به نظر می‌رسد پذیرش مقررات ۲۰۲۲ که صرفاً بر روابط کارگزاران ورزش فوتبال و کارسپاران آنها حاکم است لطمه‌ای به نظام حقوقی کشور وارد نیاورد.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی کتاب‌ها

- جعفری لنگرودی، محمدجعفر. ترمینولوژی حقوق. تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش، ۱۳۸۷.
- دمرچیلی، محمد، علی حاتمی و محسن قرائی. قانون تجارت در نظم حقوقی کنونی. تهران: دادستان، ۱۳۹۷.
- ستوده تهرانی، حسن. حقوق تجارت، جلد چهارم. تهران: انتشارات دادگستر، ۱۴۰۰.
- شهیدی، مهدی. تشکیل قراردادها و تعهدات. تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۳.
- صفایی، حسین و مرتضی قاسمزاده. حقوق مدنی: اشخاص و محجورین. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۸.
- صفایی، سید حسین. حقوق مدنی دوره مقدماتی. تهران: مؤسسه عالی حسابداری، ۱۳۵۲.
- کاتبی، حسینعلی. حقوق تجارت. تهران: انتشارات کتاب فروزان، ۱۳۶۴.
- کاتوزیان، ناصر. اعمال حقوقی. تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۴۰۱.
- کاتوزیان، ناصر. درس‌هایی از عقود معین، جلد دوم. تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۳۹۶.
- کاتوزیان، ناصر. عقود معین، جلد چهارم. تهران: گنج دانش، ۱۴۰۰.

مقالات

- اعلایی فرد، محمدعلی. «مسئولیت مدنی آمر در قبال اقدامات نماینده تجاری با تأکید بر اختیارات ظاهری و اصیل پنهان؛ مقایسه تطبیقی حقوق ایران، انگلستان و اسناد بین‌المللی». مطالعات حقوق تطبیقی، ۱۳، ۱۴۰۱، ۴۷۳-۴۵۹.

doi: 10.22059/JCL.2022.296052.633949

- قنواتی، جلیل و محمد عیسی تفرشی. «رابطه نهاد نمایندگی با نهادهای حق العمل کاری، عاملی و دلالتی». مجتمع آموزش عالی قم، ۳، ۱۱ (۱۳۸۰)، ۸۱-۵۵.
- قنواتی، جلیل و مصطفی نصرآبادی. «بررسی فقهی - حقوقی موضوع نمایندگی با نگاهی به نظام حقوقی انگلیس». حقوق اسلامی، ۶، ۲۳ (۱۳۸۸)، ۶۳-۹۶.
- وکیل، امیر ساعد و فرزاد مظهری. «اقاله و فسخ قرارداد بازیکنان فوتبال و نتایج آن با تأکید بر مقررات فیفا و رویه قضایی حقوق ورزش». تحقیقات حقوقی، ۲۵، ۱۹۹ (۱۴۰۱)، ۲۶۵-۲۹۲.

doi/10.52547:JLR2022.228868.2318.

قوانین و مقررات

- اساسنامه فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۹۹.
- قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸.
- قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴.
- قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱.
- قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴.

ب) منابع انگلیسی

Articles

- Colantuoni, Lucio and Willem-Alexander Devlies. "The Sell-on Clause in Football: Recent Cases and Evolutions". Yearbook of International Sports Arbitration. Hague: T.M.C. Asser Press, 2015, 73-91. DOI: 10.1007/978-94-6265-129-6_4

- Wade, Chad P. "The Double Doctrine Agent: Streamlining the Restatement (Third) of Agency by Eliminating the Apparent Agency Doctrine". *Valparaiso University Law Review*, 42, 1(2007), 341-384. Available at: <https://scholar.valpo.edu/vulr/vol42/iss1/10>

Books

- Maguire, Kieran. *The price of football*. 2nd Ed. Newcastle: Agenda Publishing Limited, 2021.

- Pijetlovic, Katarina. *EU Sports Law and Breakaway Leagues in Football*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2015.

- Wong, Glenn M. *Essentials of sports law*, 4th Ed, Santa Barbara: ABC-CLIO LLC, 2010.

- Blackshaw, Ian S. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2017.

- Lewis, Adam and Jonathan Taylor. *Sport: Law and Practice*. 4th Ed. London: Bloomsbury Publishing Plc, 2021.

- O'Leary, Leanne. *Employment and Labour Relations Law in the Premier League, NBA and International Rugby Union*. Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2017.

- Sogut, Erkut, Jamie Khan and Thomas Freismuth. *How to Become a Football Agent: The Guide*. 3rd Ed. London: CA Publishing House Ltd, 2023.

Rules, Regulations and Documents

- Explanatory notes on the FIFA Clearing House Regulations 2022.

- FIFA Clearing House Regulations 2022.

- FIFA Football Agent Regulations 2022.

- FIFA Intermediaries Report 2022-2023.

- FIFA Statutes 2022.

- Players' Agents Regulations 2001.

- Principles of European Law, Mandate Contracts.

- Regulations governing the application of the statutes.

- Regulations on the Status and Transfer of Players 2022.

- Regulations on Working with Intermediaries 2014.

- Regulations Players' Agents 2007.

- USA Restatement Third of Agency.

Websites

- Investopedia. "Clearinghouse: An Essential Intermediary in the Financial Markets", last modified February 07, 2023, Available at: <https://www.investopedia.com/terms/c/clearinghouse.asp>